

Hans-Olov Blom
Tillstånd
08-508 28 733
hans-olov.blom @stockholm.se

Till
Trafik- och renhållningsnämnden
2011-08-25

Riktlinjer för upplåtelse av offentlig plats för politisk information

Förslag till beslut

1. Trafik- och renhållningsnämnden beslutar anta dessa riktlinjer

Magdalena Bosson
Förvaltningschef

Louise Bill
Avdelningschef

Sammanfattning

Politiska partier har visat intresse för, och ansökt om polistillstånd för uppställande av ”valstugor” under icke-valrörelser. Av hävd har Trafikkontoret för evenemang och samhällsinformation i allmänhet inte tillstyrkt uppställande av byggnader under annan tid än under valrörelser. Valrörelser har varit ett undantagstillstånd. Trafikkontoret har nu på försök tillstyrkt en upplåtelse och vill att nämnden slår fast principer för hur frågan ska hanteras framgent.

Bakgrund

Valstugan som företeelse har sitt första historiska belegg i Stockholm 1946, då som en enkel kiosk, stor nog att rymma en person. Under de kommande åren fick

de det snitt som sedan varit det vanligt förekommande. På 1970-talet blev de allmänt förekommande, och har varit så sedan dess.¹

Valstugorna har förekommit i samband med riksdagsval, EU-val och folkomröstningar. Under övriga tider ha de inte förekommit.

Valstugorna är inte bygglovspliktiga, eftersom de till sin natur är tillfälliga. Det är därför naturligt att stadsbilden bedöms i samband med upplåtelsen.

Bedömningen

Vid en inkommen ansökan om polistillstånd tar trafikkontorets upplåtelseenhet ställning till hur stor yta som söks, vilken plats som söks och om det är mycket gångtrafik eller om platsen är ett ställe där folksamlingar brukar förekomma. Med i bedömningen också mängden av förbipasserande fordonstrafik på cykelvägar eller körbanor och om fordonen brukar passera med stor hastighet. Placeringen av det som ska ställas upp bedöms, liksom utformningen, t ex om det finns utskjutande delar och i så fall på vilken höjd. Handläggaren informerar sig också om det finns önskemål om lösa föremål runt det som ska ställas upp och hur det i sådant fall ska hägnas in för undvikande av snubbelrisk. En bedömning för om det finns möjlighet att stanna för lastning/lossning utan fara för annan trafik, samt om markbeläggningen på platsen belastningsmässigt dels tål en uppställning, dels ett lastfordon.

Ju mindre yta och vikt en upplåtelse har desto lättare är den att ställa ut och att vid behov ta bort.

Att platsbygga något som ska ställas upp på offentlig plats är inte ett bra alternativ. Det betyder oftast snickeri- och eventuellt måleriverkstad ute på gångbanan, vilket kontoret vill undvika.

Om bygglovsfrågan inte prövas, som när det gäller valbodas i valrörelsetider, eller vid andra upplåtelser då bygglov inte är aktuellt, blir frågan om stadsbild en viktigare aspekt. Vilket innebär en bedömning av utformning och hur något passar in i just den miljö det är tänkt. Bygglov krävs för en varaktig byggnad. Med icke varaktig menas under en månad.

Kontoret bedömer också att säkerhetsavstånd hålls till utrymningsvägar vid T-baneuppgångar samt till busshållplatser och övergångsställen. Samt att inte trafikskyltar skymms.

¹ Källa: Janne Sundling: Rösta! Om PR, prylar och påverkan, Stenberg-Schentz Förlag, Skövde 2009, s. 132ff

Kontoret bedömer också om det behövs utrymme runt upplåtelsen pga köbildning eller folksamlingar.

I beredningen ingår också att bevaka förändringar på platsen i form av gatuarbeten eller trafikomläggningar som kan hindra upplåtelser, samt att kontrollera att inte olika upplåtelser kolliderar i tid och plats.

Andra synpunkter som är viktiga och som hänger ihop med brandsäkerhet, men ändå påverkar bedömningen av var en upplåtelse är möjlig kan också behöva tas med i bilden, t ex s k brandgator som ska vara fria för utryckningsfordon, material och storlek på det som ställs upp och som har att göra med vilken värmeutveckling som bildas vid eventuell brand, närheten till fasader, brokonstruktioner, utskjutande tak m m. Denna bedömning görs inte av kontoret, men finns det riktlinjer tar kontoret i största möjliga mån hänsyn till dessa i bedömningen.

Handläggaren bedömer också hur belastad en plats har varit över tid – alltså hur ofta har den upplåtits och under hur långa perioder. På vissa platser kan upplåtelse behöva ransoneras för att inte låsa upp öppna ytor under långa tider. Gallring kan också behövas för att omgivningen inte ska störas kontinuerligt. Vissa platser kan behöva fredas i större utsträckning, t ex de benämnda s k kulturparkerna i utredningen Evenemangsplatser – Riktlinjer för lämplighetsbedömning av mark för evenemang i Stockholms innerstad.

Hantering av upplåtelser för valstugor i samband med valrörelser

För upplåtelse av offentlig plats gäller, såsom alltid, reglerna i Ordningsslagen. Tillstånd söks hos polisen, som remitterar ärendet till trafikkontoret, såsom varande huvudman för den offentliga platsen. Kontoret kan avstyrka eller tillstyrka tillståndet. Vid en tillstyrkan har kommunen rätt att ställa villkor för upplåtelsen, samt att utta en avgift för densamma. Polisen utfärdar tillståndet.

Samma regler gäller vid valrörelser, men rent praktiskt blir hanteringen mer samlad för valstugor.

Den hittills gällande ordningen har varit den, att Trafikkontoret eller motsvarande tillsammans med polisen och de politiska partier, som brukar samordna sig, på hösten före ett valår tillsammans sätter sig ned och går igenom ytor och tider. Storleken på valstugorna och deras utformning diskuteras, för att få till stånd en så fungerande miljö som möjligt.

De flesta partier som är representerade i kommunfullmäktige eller riksdag utser ett parti som samordnare. Det samordnande partiet har därefter huvudansvaret och sköter huvuddelen av dialogen med polis och kontor och söker också de polistillstånd som behövs för såväl valstugor, som torgmöten.

I dialogen mellan polis, parti och kontor är målet att få till stånd en upplåtelse där såväl behovet av framkomlighet, tillgänglighet och trafiksäkerhet, som av partiernas behov av att synas på lika villkor ska kunna beaktas.

Inför valrörelser finns även möjligheten att tillstyrka ansökningar om uppställande av valstugor från intresseorganisationer.

Kontoret lägger ned avsevärda resurser för att åstadkomma rättvisa och likställighet samt fungerande lösningar för såväl samordade som icke-samordnade parter.

Samordningen inför valrörelserna sker mycket tidigt, eftersom de platser som är attraktiva för valstugor också är attraktiva för andra aktörer – d v s platser där många människor rör sig. Det är också här som stadsrummet redan från början är tämligen utnyttjat redan från början. Inför valrörelser prioriteras alltså valkampanjen, och utrymme brukar kunna beredas plats på ett rimligt och rättvist sätt.

I bedömningarna inför valrörelsen är såväl kontor som polis mer generösa i sina bedömningar vad avser tillgänglighet och framkomlighet än vad som annars skulle vara fallet. Det finns, enligt kontoret, en bred och samstämmig syn på att framkomlighet och tillgänglighet under dessa tider kan begränsas något till förmån för den demokratiska processen. En större inskränkning i framkomligheten accepteras alltså. Vad gäller säkerheten görs dock inga avsteg.

Under icke-valrörelsetid är kontoret, som en del av sitt uppdrag om en trygg och snygg, framkomlig och tillgänglig stad, mer restriktiv i bedömningarna. I kontakten med alla de som i perioder mellan valrörelser efterfrågar utrymme på offentlig plats har Trafikkontoret mött förståelse för detta förhållningssätt.

Vissa grupper av fotgängare är däremot beroende av att tillgängligheten i den offentliga miljön ökar. Till exempel personer med synnedsättning eller rullstolsburna personer.

Vid ansökningar om att få disponera offentlig plats bedömer Trafikkontoret varje ansökan för sig, utifrån den sökta platsens förutsättningar. Vid bedömningen av platsens lämplighet finns en rad saker som kan behöva övervägas, saker som har sin utgångspunkt i de i ordningslagen fastslagna kriterierna. Alltså sådant som har att göra med markanvändning, trafik, miljö och stadsbild. Även driftfrågorna är här av betydelse.

Bedömning under icke-valrörelser

Om praxis för upplåtelser av valbodar/valtält ska ändras när det gäller perioderna mellan valrörelser anser kontoret att de politiska partiernas ansökningar bör bedömas i likhet med övriga sökande och med samma bedömningskriterier, vilka nämnts här ovan.

De kommer också att bedömas utifrån samma kriterier som övriga sökande när det gäller avgiftsfrågan, d v s enligt den av kommunfullmäktiges fastställda taxa. Reglerna för avgifter säger att ingen avgift tas för hjälpverksamhet eller samhällsinformation i mindre omfattning utan inslag av försäljning och reklam. Kontoret definierar i allmänhet ”mindre omfattning” som icke överstigande fem dagar. Detta innebär att nämnden behöver fatta beslut om att längre perioder än fem dagar ska vara OK för politiska partier, med hänsyn till demokratin. Trafikkontoret kommer då i så fall inte att utöka denna krets till intresseorganisationer utan begränsa kretsen som åtnjuter möjligheten till en längre upplåtelsestid för politiskt information där ansvarig anordnade utför representant för ett politiskt parti.

Slut